

Grote Kerk Gemeente Dordrecht

zaterdag 25 december 2021 - 10.30 uur

kerstmorgen

voorganger: ds. P. L. Wansink
organist: Cor Ardesch
cantrix: Catrien Posthumus Meyjes
koster: Marianne Rietveld
m.m.v de jeugdcantorij

de kleur van deze dienst is wit

Voorlopig houden wij diensten met een beperkt aantal kerkgangers, maximaal 50. De vraag is weer of u zich van te voren wilt aanmelden via onze site. We hopen dat het snel weer anders is. Ik hoop dat u begrijpt dat we dit doen uit zorg voor de kwetsbaren in onze samenleving en uit meeleven met de werkenden in de zorg die nu al overbelast zijn.

- klokgelui vooraf: de Dordtse Dom klokken **1, 2, 3, 4, 5, 6**
- orgelspel: enkele Noëls Cl. Daquin
- welkom en korte afkondiging door de ouderling van dienst; stil gebed

VOORBEREIDING

gemeente gaat staan

- openingslied   **gezang 515: 1, 7 (jeugdcantorij)**
  - 1   Een kind geboren te Bethlehem,
      te Bethlehem!
      Verheugd is nu Jeruzalem,
      halleluja, halleluja!
  - 7   Zo zinge al wat zingen mag,
      wat zingen mag:
      de Heer zij dank op deze dag.
      Halleluja, halleluja.
- bemoediging   v   Onze hulp in de Naam van de Heer,
                          g   **die hemel en aarde gemaakt heeft.**
- drempelgebed   v   Barmhartige God, - - -
  - - - door Jezus Christus, onze Heer.
                          g   **Amen.**
- psalm van het feest   **psalm 98: 1, 2**
  - 1   Zing een nieuw lied voor God de Here,
      want Hij bracht wonderen tot stand.
      Wij zien Hem heerlijk triomferen
      met opgeheven rechterhand.
      Zing voor den Heer, Hij openbaarde
      bevrijdend heil en bindend recht
      voor alle volkeren op aarde.
      Hij doet zoals Hij heeft gezegd.

- 2 Ja, Hij is ons getrouw gebleven,
Hij heeft in goedertierenheid,
naar de belofte eens gegeven,
het huis van Israël bevrijd.
Zijn volk is veilig in zijn handen.
Hij heeft zijn heerlijkheid ontvouwd.
Zo werd tot in de verste landen
het heil van onze God aanschouwd.

gemeente gaat zitten

- smeekebed vanuit de nood van de wereld,
besloten met kyrië en gloria **gezang 299e**

- c Heer ontferm u,
g Heer ontferm u,
c Christus, ontferm u
g Christus, ontferm u
c Heer, ontferm u over ons.
g Heer, ontferm u over ons.

Glorie, glorie aan God hoog in de hemel
en op aarde vrede in mensen van zijn behagen.
Wij loven U, aanbidden U, vereren en zegenen U.
Wij danken U om uw glorie!
Hemelse koning, God over allen, Vader van mensen!
Jezus Messias, één met de Vader, Lam van God,
die wegdraagt de zonden van heel onze wereld: geef uw ontferming!
Heilig, heilig zijt Gij alleen Heer, Allerhoogste,
Jezus Messias, heilige Geest, glorie van God!
U alle eer, nu en altijd.
Amen.

DIENST VAN HET WOORD

- groet   v De Heer zal bij u zijn!
                                  g **De Heer zal u bewaren!**

- gebed bij de opening van het Woord

- lezing O.T.: Jesaja 52: 7-10 (Naardense Bijbel)

- 7 Hoe lieflijk gaan over de bergen
de voeten van de vreugdebode
die vrede laat horen, het goede boodschap,
redding doet horen,-
tot Sion zegt: koning is nu je God!

- 8 Al je verspieders verheffen hun stem,
jubelen tezamen,-
want zij zien oog in oog
hoe de ENE naar Sion terugkeert.
- 9 Barst los, jubelt tezamen,
puinhopen van Jeruzalem,-
want de ENE zal zijn gemeente troosten,
Jeruzalem verlossen.
- 10 De ENE ontbloot zijn heilige arm
voor de ogen van alle volken;
zien zullen alle einden der aarde
de redding van onze God!

- lied **gezang 476: 1 (allen), 3 (jeugdcantorij), 4 (allen)**

- 1 Nu zijt welkome Jesu, lieve Heer,
Gij komt van alzo hoge, van alzo veer.
Nu zijt welkome van de hoge hemel neer.
Hier al op dit aardrijk zijt Gij gezien nooit meer.
Kyrieleis.
- 3 Herders op den velde hoorden een nieuw lied,
dat Jezus was geboren, zij wisten 't niet.
'Gaat aan gene straten en gij zult Hem vinden klaar.
Bet'lem is de stede, daar is 't geschied voorwaar.'
Kyrieleis.
- 4 Wijzen uit het oosten, uit zo verre land
zij zochten onze Here met offerand'.
Ze offerden ootmoediglijk mirr', wierook ende goud
te eren van dat kinde, dat alle ding behoudt.
Kyrieleis.

gemeente gaat staan

- lezing N.T.: Lukas 2: 1-20 (NBV)

¹In die tijd kondigde keizer Augustus een decreet af dat alle inwoners van het rijk zich moesten laten inschrijven. ²Deze eerste volkstelling vond plaats tijdens het bewind van Quirinius over Syrië. ³Iedereen ging op weg om zich te laten inschrijven, ieder naar de plaats waar hij vandaan kwam. ⁴Jozef ging van de stad Nazaret in Galilea naar Judea, naar de stad van David die Betlehem heet, aangezien hij van David afstamde, ⁵om zich te laten inschrijven samen met Maria, zijn aanstaande vrouw, die zwanger was. ⁶Terwijl ze daar waren, brak de dag van haar bevalling aan, ⁷en ze bracht een zoon ter wereld, haar eerstgeborene. Ze wikkelde hem in een doek en

legde hem in een voederbak, omdat er voor hen geen plaats was in het nachtverblijf van de stad.

⁸Niet ver daarvandaan brachten herders de nacht door in het veld, ze hielden de wacht bij hun kudde. ⁹Opeens stond er een engel van de Heer bij hen en werden ze omgeven door het stralende licht van de Heer, zodat ze hevig schrokken. ¹⁰De engel zei tegen hen: 'Wees niet bang, want ik kom jullie goed nieuws brengen, dat het hele volk met grote vreugde zal vervullen: ¹¹vandaag is in de stad van David jullie redder geboren. Hij is de messias, de Heer. ¹²Dit zal voor jullie het teken zijn: jullie zullen een pasgeboren kind vinden dat in een doek gewikkeld in een voederbak ligt.' ¹³En plotseling voegde zich bij de engel een groot hemels leger dat God prees met de woorden:

¹⁴'Eer aan God in de hoogste hemel en vrede op aarde voor alle mensen die hij liefheeft.'

¹⁵Toen de engelen waren teruggegaan naar de hemel, zeiden de herders tegen elkaar: 'Laten we naar Betlehem gaan om met eigen ogen te zien wat er gebeurd is en wat de Heer ons bekend heeft gemaakt.' ¹⁶Ze gingen meteen op weg, en troffen Maria aan en Jozef en het kind dat in de voederbak lag. ¹⁷Toen ze het kind zagen, vertelden ze wat hun over dat kind was gezegd. ¹⁸Allen die het hoorden stonden verbaasd over wat de herders tegen hen zeiden, ¹⁹maar Maria bewaarde al deze woorden in haar hart en bleef erover nadenken. ²⁰De herders gingen terug, terwijl ze God loofden en prezen om alles wat ze gehoord en gezien hadden, precies zoals het hun was gezegd.

- lofprijzing   v   Lof zij U, Christus
                          g   **in eeuwigheid, amen.**

gemeente gaat zitten

- woord voor de kinderen

- uitleg en verkondiging

Zaterdag 25 december 2021   Lukas 2,1-20 Jesaja 57, 7-10
kerstmorgen

Opnieuw valt kerst in een tijd van toenemende onzekerheid rond corona. Weer scholen dicht voor en na de kerstvakantie, weer winkels dicht, weer mensen alleen thuis. Ik hoef het niet op te sommen. Ik bespeur bij velen moedeloosheid en ook wel enige frustratie. Nuchtere Hollanders blijken toch niet zo nuchter en rationele westerlingen blijken veel diepere emoties te hebben dan vermoed. En wie zal zeggen hoe lang covid nog gaat duren, voorlopig zitten we er wel aan vast. Om één intuïtief gevoel van mezelf te delen: ik maak me vooral zorgen om de jongere generatie. Immers zij groeien al op in een wereld waarin zoveel materialisme is, waarin alles maakbaar en

leuk moet zijn. Aan ons volwassenen meer dan ooit de opdracht ze perspectief te bieden. In een kerk zeg ik dan: toch ook het perspectief van het evangelie.

En daar horen we met kerst over. De evangelist Lucas tekent dat perspectief met grote lijnen. Eerst zoomt hij in op de macht. De macht van de overheid, een volkstelling, met een moeilijker woord een census met het oog op de belasting. Macht en geld gaan vaak samen, niets nieuws onder de zon. En Lucas noemt meteen de grootste machthebber van zijn tijd: de keizer. En nu blijkt dat het kind waar hij vol van is geboren werd onder keizer Augustus. Wij vinden dat logisch – we weten niet beter- maar Lukas heeft dat in het jaar 80 – toen hij zijn evangelie schreef- misschien nog vrij goed moeten bedenken hoe dat zat. Maar als hij het eenmaal helder heeft geeft het hem geweldige inspiratie. Door het noemen van de naam Augustus - en Lukas is de enige die dat doet, hij was de meest geleerde van de evangelisten- door het noemen van die naam zet hij heel bewust de geboorte van Jezus tegenover de macht van die keizer. Want Augustus is *by far* de grootste Romeinse keizer. Hij heeft de macht van de keizer gevestigd, er waren jaren van ongekende vrede. De deuren van Janos op het Forum Romanum die openstonden ten tijde van oorlog, en die dus bijna altijd openstonden, want er was altijd wel een oorlog, die waren onder Augustus voor het eerst lange tijd gesloten. Hij was de vredevorst, er werd gesproken over de *pax romana*, en Augustus zelf beschrijft zijn regeringsperiode als een periode van heil. In inscripties wordt hij aangeduid als zoon van God, als heiland. Grootse macht, maar wel met direct impact op het leven van mensen. Zozeer dat ver weg in dat immense rijk mensen op pad moeten om zich te laten inschrijven.

Lukas beschrijft het met verve. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat Lukas in zijn enthousiasme om de impact van Augustus te plaatsen in de periode van de geboorte van Jezus wel wat historische foutjes maakt. Zijn kennis omtrent Quirinius om maar iets te noemen is niet bepaald correct, maar dat maakt het eigenlijk alleen maar mooier. De boodschap is glashelder: tegenover de immense macht van Augustus, zijn vrede, zijn benaming van heiland en zoon van God, staat dit kind dat geboren wordt in een voederbak (driemaal met klem gemeld) zelf het nachtverblijf van mensen is nog te duur voor hem. Maar juist hij is volgens de engelen -boodschappers uit een hemelse werkelijkheid- juist hij is de Heiland, de redder, de Messias, de Heer. Terzijde ook het woord Heer werd voor Augustus gebruikt. Hier hebben we een totaal andere vredevorst.

Hier stop ik even. Het is goed ons te realiseren dat het perspectief dat Lucas ons schildert dus een ander is dan dat van de machthebbers van deze aarde. Niet Augustus. Naar onze tijd niet Poetin of Biden, niet Elon Musk, man van het jaar meen ik, niet Mark Zuckerberg, ook niet de BN-ers, influencers of wat we tegenwoordig hebben. Evenmin onze eigen politieke leiders. Bij alle corona maatregelen wel het juiste perspectief. Het is slechts een poging om het land zo goed mogelijk te besturen, en dat gaat bepaald niet foutloos. Dat weten we maar al te goed.

Het perspectief van dit kind is anders. De engelen zingen: Eer aan God in de hoogste hemelen en vrede op aarde. De vrede waar het om gaat komt niet van politieke leiders, of de machtigen der aarde, nee die daalt van uit de hemel neer. In het evangelie gaat het om een heil van Godswege en dat gaat uit naar de mensen die hij liefheeft. Het welbehagen van God – met het ouderwetse woord- gaat uit naar de mensen. Hier luistert het nauw: niet een paar uitverkorenen, zo van die paar mensen die hij liefheeft, nee naar de mensen, want hij heeft hen lief. Kerst verkondigt dat wij mogen leven onder een liefelijke hemel, dat wij mensen delen in de liefde van God. Hoe liefelijk gaan over de bergen de voeten van de vredeboode, die vrede brengt. En met klem tot driemaal toe horen we in het kerstevangelie van Lukas dat die vrede van God gestalte krijgt in een kind dat ligt in een voederbak, een kribbe. Dat wil zeggen: nederig, arm, bijna uit de wereld verstoten. Dat is het perspectief dat Lukas ons meegEEeft in dit kerstverhaal.

Niet toevallig danken wij de verbeelding van dit kerstverhaal, nl de kerststal die het verhaal zelf niet noemt, die verbeelding danken we aan Franciscus van Assissi. Franciscus de monnik van het armoede ideaal, die vond dat meer dan één kledingstuk al te veel was, Franciscus die gegrepen werd door de oproep van Jezus in het evangelie om alles wat je bezit weg te geven. Volgens de legende sprak diezelfde Franciscus met de dieren. Aan Franciscus danken wij de kerststal. Dan moge duidelijk zijn waar het om gaat: God zoon wordt niet geboren onder de machtigen dezer aarde. Hij de minste van de mensen. Volgens een oud verhaal is voor het hout van de kribbe de boom gebruikt waarvan ook het hout van het kruis gemaakt is. Deze mens die sterft verbonden met ons.

Het evangelie is geen succesverhaal. De vrede van God raakt ons in ons hart, in onze solidariteit. In onze verbondenheid met mensen. Zoals Luther mooi zegt je kan duizend keer naar Bethlehem reizen, maar de vraag is niet of jij naar Bethlehem gaat maar of Bethlehem bij jou komt. Dat leren we van Maria. Maria is de enige persoon rondom Jezus die behalve in het geboorteverhaal ook nog terugkeert rond Jezus in zijn verdere leven. Zij blijkt dan leerling van hem bij uitstek. En wat staat er van Maria: zij bewaarde al deze woorden-zaken in haar hart en bleef erover nadenken. Dat laatste is wat magertjes vertaald. Alsof het alleen een intellectuele activiteit is. Nee het woord wordt ook verder in het Grieks gebruikt als het gaat om de goddelijke interpretatie van obscure gebeurtenissen. Maria overweegt dus het geheim. Het is niet allemaal volslagen duidelijk. Maar ze beseft van Godswege is een wonder gebeurd.

Gemeente dat is onze opdracht: overweeg dat geheim dat God mens wordt, als de minste. Overweeg wat dat betekent voor onze wereld, overweeg het wonder en trek de wereld in vol van dat geheim. Vol verwondering. Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige Geest tot in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

- cantrix

I wonder as I wander – arr. William R. Reed

I wonder as I wander, out under the sky,
how Jesus the Saviour did come for to die
for poor ordinary people like you and like I -
I wonder as I wander, out under the sky.

When Mary birthed Jesus, 't was in a cow's stall
with wise men and farmers and shepherds and all.
But high from God's heaven a star's light did fall,
and the promise of ages it did then recall.

If Jesus had wanted for any wee thing,
a star in the sky, or a bird on a wing,
or all of God's angels in heaven for to sing,
He surely could have it, 'cause He was the King.

I wonder as I wander, out under the sky,
how Jesus the Saviour did come for to die
for poor ordinary people like you and like I -
I wonder as I wander, out under the sky.

DIENST VAN DE GEBEDEN

- dankgebed en voorbeden, steeds onderbroken door **gezang 367k**

v zo bidden wij allen samen

jeugdcantorij Hoor ons bidden, God, en luister
wees nabij in licht en duister.

- moment van persoonlijk gebed in stilte

- gezamenlijk Onze Vader

gemeente gaat staan

- slotlied

**gezang 487 (1^e couplet, 4 regels: jeugdcantorij.
vanaf daar: allen)**

- 1 Eer zij God in onze dagen,
eer zij God in onze tijd.
Mensen van het welbehagen,
roep op aarde vrede uit.
allen: Gloria in excelsis Deo. (2x)
- 2 Eer zij God die onze Vader
en die onze koning is.
Eer zij God die op de aarde
naar ons toegekomen is.
Gloria in excelsis Deo. (2x)
- 3 Lam van God, Gij hebt gedragen
alle schuld tot elke prijs,
geef in onze levensdagen
peis en vreê, kyrieleis.
Gloria in excelsis Deo. (2x)

- uitzending en zegen

allen: **Amen.**

- orgelspel: Sortie M. Dupré

collecten

In deze dienst zijn de collecten bestemd voor de volgende doelen:

kerk: Energiekosten Grote Kerk (gas, water, licht)

diaconie: Kerk In Actie: Kinderen in de knel

Kinderen in de knel. Vluchtelingenkinderen in Griekenland.

Een gammele tent. Extreme kou of juist de ondraaglijke hitte. Onveiligheid. Gebrek aan schoon drinkwater, medicijnen, sanitaire voorzieningen. Maar misschien wel het ergst van alles: de uitzichtloosheid, het jarenlange, onzekere wachten. Dat is de realiteit waarin duizenden kinderen in Griekse vluchtelingenkampen opgroeien. Wij gunnen hen een beter leven! Daarom komen we in actie. Doe mee! Geef licht aan vluchtelingenkinderen in Griekenland.

Uw gaven voor kerk en diaconie kunt u overmaken op rekeningnummer NL37 INGB 00006573 05 t.n.v. Wijkraad 1 der Hervormde Gemeente onder vermelding van **kerstmorgen 25 december 2021**. De penningmeester zorgt voor de verdeling.

Ook staan er bij de uitgang schalen voor uw gaven.

komende zondag 26 december, 10:30 – tweede kerstdag

voorganger: ds. P. L. Wansink

organist: Kees Bax

schoenactie

Geraakt door het leed in en om de vluchtelingenkampen, willen Stichting CRR, Christian Refugee Relief en Stichting Bootvluchteling graag samen de handen uit de mouwen steken en vragen we u om hulp. Duizenden mensen zitten vast in een overvol kamp met een groot tekort aan basisvoorzieningen. Dagelijks ervaren we hoe groot de nood en hoe hard onze hulp nog steeds nodig is.

De vluchtelingenproblematiek lijkt te groot en ingewikkeld om opgelost te worden. Overheden en politieke partijen verzanden regelmatig in het politieke steekspel. "Maar wat kunnen we wel voor ze doen?" Door niet te kijken naar de problematiek of het systeem, maar naar de mens die er de dupe van is. Een helpende hand uitsteken naar de ander is op veel manieren mogelijk!

Hermien Hol (verpleegkundige en diaken van de Grote Kerk) is in de vluchtelingenkampen geweest en heeft twee zomers gewerkt voor Stichting Bootvluchteling. Het viel haar op dat de kinderen die in de kampen wonen vaak met verwondingen aan de voeten op het spreekuur komen en meestal alleen plastic schoenen hebben.

We vragen u om een paar stevige kinderschoenen die de kinderen beschermen tijdens deze koude winter in te leveren in de wijkzaal van Grote Kerk aan de Lange Gelderse kade 2 te Dordrecht.

De inzamelmomenten zijn:

- Voorafgaand aan de kinderkerstviering om 15.30 op 24-12
- Na de dienst op kerstochtend tussen 11.30 en 12.30 op 25-12
- Na de dienst op 2 januari tussen 11.30 en 12.30

De ingezamelde schoenen worden in januari 2022 naar het centrale inzamelpunt van Christian Refugee Relief gebracht door Klaas en Marleen Romijn, gemeenteleden van de Grote Kerk. Hierna gaan alle goederen op transport naar de kampen in Lesbos, Chios, Athene en/of Samos.

gastlidmaatschap

U voelt zich betrokken bij de Grote Kerk Gemeente en weet zich met ons verbonden? Dan is het mogelijk om gastlid te worden. Voor meer informatie verwijzen we u naar: www.grotekerk-dordrecht.nl.